Ч. 118 (12.774). Львів, субота 30. травня 1931. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Наш білянс у санаційній пятирічці.

В половині цього місяця минуло пять літ, відколи Польщею кермує всевладно маршал Йосиф Пілсудський при допомозі т. зв. санаційного табору. Без його волі і ради не діється нічого і тому відповідальність за всю історію останніх пяти літ державного польського життя паде виключно на нього.

Після травневого перевороту повстали в Польщі два табори, що безпощадно взаїмно себе поборюють — табор Пілсудського, оформлений сьогодні Безпартійним Бльоком співпраці з урядом і опозиція проти нього, що обіймає всі польські публичні чинники зпоза його табору.

Опозиція, як відомо, неоднородна і неодноцільна. Найсильнішою, однородною і свідомо та доцільно атакуючою є правиця опозиції — польська народова демократія, котра прямує виразно до обняття влади після санації, маючи за собою фактичну більшість польської інтеліґенції між бюрократією і духовенством та частину шляхти і тяжкого промислу. Її атаки на теперішній режім сміливі і безпощадні.

Друга частина опозиції — так звана центро-лівиця — є сорокатим збориським ріжних елементів з чисельною перевагою польського селянства. Воно по роках розбиття на три партії виступає нині одноцільно під організаційним оглядом, але без змоги задержання на довшу мету створеної недавно партійної спільної організації.

Ліве крило цього конґльомерату творить Польська Партія Соціялістична (ППС), значно рухливіша від селянських угрупувань та з більшими від них інтелектуальними засобами, що в творенні сучасної Польщі відограла першу і передову ролю. Сьогодні вона розбита, головно своїми зовнішніми партійцями з Пілсудським, Морачевським, Яворовським та іншими на чолі, стративши не тільки передові державні становища і важні для неї місця в Касах Хорих. Вона жує черствий і пісний хліб опозиції. Про здачу вона і не думає та лалиться до реваншу.

Окремо, очевидно, ідуть комуністи, що в Польщі як нелеґальна партія є поза законом. Сила їх між польським робітництвом на польських етнографічних землях є мабуть значно більша, як думає про це польська державна адміністрація, але всеж таки нерішаюча. Вони ідуть проти всіх, будучи аванґардою комуністичної Москви.

Територіяльні національні меншини — українці і майже безгласні нині білоруси — творять своєрідну опозиційну групу. Вони боронять прав своєї нації на життя, котрі кожної днини щораз більше обчімхують відомі чинники з наміром не оставити з них сливе нічого, а саме українське громадянство розложити при допомозі всякого рода платних осібняків як посли ББ українського походження на Волині, або москвофільської групи РАО та двох москвофільських послів бебістів Михайла Бачинського і Йосифа Яворського в Галичині.

Про опозицію жидів важко говорити. Вона найбільша лише маркована, особливо галицьких ціоністів. Німці мають свою тактику не дразнення польського уряду, опираючися у практиці на поміч державної Німеччини.

Такий стан сьогодні по упливі першої пятирічки санаційного правління. Їй присвятимо кілька уваг, щоби пригадати нашому громадянству ті втрати, що ми їх понесли в цьому часі.

Передовсім про заходи морального розкладу нашого національного фронту, що їм не вдалоси і не вдається. Про це згадаю обширніше в окремій черговій статті.

Кольонізаційна політика на українських землях, ведена в перших роках третьої декади цього століття хієно-пястом зі значним розмахом і з великим грошевим накладом, заломилася ще перед травневим переворотом. Причиною цього був фінансовий крах Польщі. Потравневий уряд не вирікся по суті цеї політики, а коли не переводив її у бажаних розмірах, то певно не з окремої прихильности до нас, а тому, що з фінансових мотивів не міг цього зробити. А що бажав він цю політику кольонізації і осадництва продовжувати, доказом проєкти законів, що їх вніс у соймі з початком 1930 р. тодішній міністр земельних реформ д-р Станевич, яких не переведено тільки тому, що передчасно замкнено соймову сесію, а опісля сойм розвязано.

В ділянці політики відносно православної церкви по деякій позірній прихильности до українських церковно-національних домагань — що тревало коротко — продовжується дальше русифікацію і піддержується явно московську єрархію і здеморалізоване, обмосковлене духовенство, зробивши православну церкву мячем у руках світської влади. Тут здобутків нема ніяких, противно, втрати в порівнанні до передтравневих часів. Наш білянс тут вповні пасивний.

Були і є спроби санації дібратися до греко-кат. церкви в Галичині. Спроби на загал зовсім неудачні, що треба приписати значній самостійности греко-кат. церкви у відносинах до держави на основі конкордату та національній характерности церковної єрархії і національному вироблению й активности греко-кат. духовенства. І тут іде сильний натиск. Згадати хоч би змушування нашого духовенства всупереч мовному законові і вирокам Найвищого Суду до переписки в польській мові з державними властями в так званих метрикальних і статистичних справах. А цього перед травневим переворотом не було і хієно-пястівський уряд не торкав прав нашої мови у тій ділянці.

Історія з унією східнього обряду, що її переводить щойно потравневий уряд, в суті річи подиктована також польонізаційними мотивами. Вона ще за свіжа, щоби видати про неї остаточне слово. Зрештою не виключене, що вона може принести нам національну користь всупереч інтенціям урядових протекторів, як це було з унією і з реформою оо. Василіян в Галичині.

Повний розгром за санаційної пятирічки стрінув наше шкільництво. Шкільні мовні закони і польонізаційні пляни д-ра Станислава Ґрабського санація перевела у 100 відс., за що хвалить їх сам їх творець, хоч і великий ворог санації. На Волині українські народні школи зліквідовано зовсім. На інших українських північних землях поза Волиню нема буквально ні одної української школи. Дві чи три ледви-ледви клигаючі українські приватні ґімназії на Волині остають все під острахом замкнення, хоч у свому безмежному страху виконують всі доручення влади. В Галичині в українськім народнім шкільництві — на думці маю все школи удержувані з державних фондів — санація перевела плян Ст. Ґрабського більше як на 80 відс. І не добитки ждуть своєї черги. Українська народня школа зникала і зникає далі в українському селі в Галичині. Зникає з кожним роком і українське учительство. Наша школа опиняється в цілости у польських руках. Нема ні одної української державної професійної школи. Добирається санація на добре і до українських ґімназій, чого у тій мірі не робив і хієно-пяст. В осени м. р. розвязано три українські повні ґімназії, записані якнайкраще на сторінках історії наших культурних досягнень, а це державну ґімназію в Тернополі і приватні ґімназії Рідної Школи в Рогатині і в Дрогобичі. Не рожева доля жде мабуть і ті українські середні школи — передовсім всі чотири українські державні ґімназії, — що ще остали. Про вище українське шкільництво потравневий уряд по правді і не думав. Словом, наш білянс у шкільній ділянці за санаційної пятирічки виказує тільки величезні пасиви, що серед теперішніх відносин будуть ще дальше зростати.

Наші домагання до господарської організації (кооперація і Сільський Господар) не тільки не мали піддержки правительственних кол і ніякої державної субвенції, але стрічали і стрічають перепони з боку державної адміністрації. Те саме відноситься і до культурно-освітньої ділянки (Просвіта, Рідна Школа), до руханкових і спортових товариств (Сокіл, Луг), а навіть і до гуманітарних організацій. В осени м. р. санаційний уряд розвязав український Пласт і сьогодні українська молодь до 18 р. життя позбавлена всякої організаційної можности. Про численні репресії і не згадувати.

Усувається українців систематично з публичних урядів. На зовні стараються надати українським землям польський характер. Ніде ні одного урядового українського напису на державних установах.

Про відому пацифікацію в осени м. р. не буду ширше розводитися. Справа знана у нас і за кордоном і з історії польсько-українських взаємин її болючих споминів ніхто не вимаже.

Це тільки найголовніші позиції — далеко не всі — пасивного нашого білянсу санаційної пятирічки.

Є й активні позиції цього білянсу. Передовсім величезний зріст української національної свідомости наших мас та скріплення нашого стремління до всесторонньої емансипації. Тут за санаційної пятирічки зискали ми дуже багато і ця сторінка білянсу дає нам поруку, що і пасивний стан білянсу ми з часом зуміємо відробити.

Перша пятирічка санаційного правління в Польщі кінчиться в дійсности величезним недобором і то у всіх майже ділянках. Економічна скрута, внутрішній хаос і найголовніше — а це і є Ахілева пята сучасного правління — неполадження питання національних меншин, у першу чергу найважнішого з них — українського питання, — здається не дадуть санації змоги святкувати великих тріюмфів.

Д-р Степан Баран.

Найкраща льоката ощадностей — це премійна вкладка в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20, де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол 5·— місячно.

Студентські демонстрації в Римі.

Між римськими католицькими й фашистівськими часописами почалася завзята полеміка. Фашисти закидають католикам, що займють нельояльне становище до фашизму. Університетська молодь спалила в кількох місцях міста стоси примірників „Осерваторе Романо“. Військо як день так ніч береже входу до церкви св. Петра і воріт ватиканської палати. Студенти ходять улицями Риму, з окликами в честь фашизму, а проти папи й клиру. Великі демонстрації були проти папи й клиру. В університеті вибили шиби.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 23 maja 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 110. czasopisma „Dilo“ z daty Lwów dnia 20 maja 1931 r. do Sygn. VI. I. Pr. 226/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 23. maja 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 19 maja 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręg. we Lwowie konfiskatę czas. „Dilo“ Nr. 110 z daty Lwów dnia 20 maja 1931 r. zawierającego 1) w artykule pt. „Znyżka żyttiewoji ekzestencji“ w ustępach a) od słów „a w nas“ do „oświta“, b) od słów „polśkyj“ do „urjadnyctwa“, c) od słów „Newdowzi“ do „dokory“, d) od słów „Nepryjemnymy“ do końca artykułu. 2) w artykule pt. „Swiato Szewczenka w Łodzi“ od słów „Po seredyni“ do „tryzubom“ zarządzić znamiona ad 1) abcd) 2) zbrodni z § 65a uk. i wydać w myśl § 493 zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17/12 1862 Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu propagować wzgardę i nienawiść pod 1) abcd) do administracji Państwa, pod 2) do jednolitego Związku Rzeczypospolitej, co odpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Na oryginale właściwe podpisy.

Za zgodność: Lipanowicz
starszy sekretarz.

НА СХІДНІ ТЕМИ.

Клопоти Японії.

Хмари на далеко-східньому обрію, які здавалося, є передвісниками бурі, розвіяні пацифістичними вітрами. Вірніше, звичайним страхом війни, яка булаб ще для совітської влади передчасна.

І як не дивно Совіти власне найбільше страшили далеко-східній світ трансльокацією своїх військових частин — така тактика червоної імперії, котра готуючись до війни, сьогодні її ще панічно боїться. Так совітсько-японське непорозуміння входить у нову фазу тимчасового мирного поладнання, до чергового конфлікту.

Знова конференція, потім нова конвенція, котра за деякий час закінчиться традиційним конфліктом менше або більше гострим, в залежности від військових можливостей червоної імперії. Совітсько-японський конфлікт безпосередньо повстав з атентату на торговельного радника совітського посольства в Японії Ан'кієва, виконаного японцем Набукатсу Сато.

Атентат був демонстрацією проти совітських розпоряджень, які принесли великі страти японським рибацьким товариствам. Справа японсько-совітського непорозуміння на тлі рибо-ловства на ріці Амурі представляється так:

На підставі конвенції з 1925 р. як випливу совітсько-японських переговорів, що тяглися від 1923 р. поміж гр. Ґото з японської сторони і Йоффе з совітської, японські рибацькі товариства мають право на рівні з російськими, брати участь у конкурсі на аренду рибацьких теренів на ріці Амурі. В останніх роках цю аренду мала спілка рибацьких північно-японських товариств. Умова передбачувала виплату аренди в радянській валюті, котру японці мусіли набувати тільки на території СРСР з огляду на заборону ввозу совітських грошей з поза закордону.

Посередником при закупі совітської валюти була філія кореанського банку у Владивостоці, яка уможливлювала набуття валюти по цінах закордонної біржі, бо ціни за кордоном, як гідомо, значно нижчі від примусово-офіціяльних совітських курсів. У грудні минулого року, совітська влада зачинила цю філію у Владивостоці нібито за валютові спекуляції та штучне обнижування курсу совітського червінця, визначаючи ще й кару 2-х міліонів рублів.

Японський уряд запротестував проти таких репресій, почалися переговори в наслідок яких совітська влада згодилася на значне зменшення кари, не дозволяючи всеж таки на відкриття філії банку. Доки був у Владивостоці японсько-кореанський банк, рибацькі товариства набували совітські рублі по ціні $27^{1}/_{2}$ сен (120, 1 гр.), коли після його закриття більшовики призначили курс на 40 сен (1,76 зол.) за рубля й тільки після такого курсу згоджувалися приймати японську валюту.

Розпорядження це принесло великі страти для японських рибних промисловців та допровадило до руїни кілька великих рибних підприємств.

В японській суспільній опінії повстало велике обурення, висловом якого була інтерпеляція одного з більших політичних угрупувань в японському парляменті, вимагаючи ведення енергійної політики у відношенні до більшовиків, з метою охорони майна японських громадян.

Голова японських рибацьких товариств барон Івакура, в інтерв'ю з токійською пресою рішуче ствердив, що всі три концесії, які мали японці в СРСР, а саме: рибацька, лісна та нафтова, дякуючи систематичній економічній політиці більшовиків довели до руїни японських підприємців.

Таким чином замах на совітського торговельного представника в Токіо, треба уважати за манїфестацію суспільної опінії. Виконавець атентату був один із пошколованих промисловців, вчинок якого був принятий опінією краю прихильно.

Совітський уряд у кількох нотах рішучо вимагав сатисфакції від японського уряду, який більшовицькі ноти обійшов погірдливою мовчанкою. Більшовики в свою чергу почали трансльокацію своїх військ на кореанських кордонах. Поскільки переґрупування військ ні трохи не злякали японців, більшовики залишили військові страшення, боячися, щоби дійсно на їх нещастя не сталося те, чого наразі вони самі так панічно бояться. Новою фазою цього конфлікту безперечно будуть переговори. Совітський уряд старатиметься утворити нові витідніші умови аренди, японці — не стратити терену, так важного для них у господарському розумінні, яким є Далекий Схід.

Крім рибацьких концесій важною для них є нафтова концесія на північному Сахаліні з огляду на велике збільшення ропної продукції на цьому острові, концесія вугільна также й лісна в приамурському краю.

Далеко-східній Зелений Клин, заселений переважаючою більшістю українських переселенців уявляє для Японії велику господарчу вартість.

Помимо нарікань на великі страти, японці готові розпочати переговори в надії якогось нового порозуміння, що далоб можливість до нової економічної пенетрації на Зеленому Клині, в можливість якої японці вірять ще й сьогодні.

*

Крім загальних турбот економічної крізи, шукання нових теренів сирівців, збуту та кольоніяльно-еміґраційної пенетрації, японське політичне життя має ще династичні турботи. Після недавнього народження четвертої доньки в домі японського мікада Гірохіто, серед широких мас японського села, почали кружляти чутки, що над пануючим домом висить проклятгя богів.

Причиною гніву над нащадками великого Мутсу-Хіто, є шлюб другого брата японського цісаря, противний приказові неба. Є це кампанія японського клеру проти популярного князя Чічібу, який є проти старовинних звичаїв. Крім того він одружився не з тією, яку призначили йому японські духовні кола. Вибір японського князя впав на доньку посла Японії в Вашинґтоні, яка не належить до тих старовинних самурайських родів, поміж якими вільно пануючим домам вибирати собі жінок. Гнів богів тому меститься на цілій пануючій родині — перший брат японського мікада князь Такаматсу є бездітний.

Фанатично релігійні кола вбачають загрозу загину найстаршої династії світу, пануючої від 2500 літ, яка не має тепер потомків чоловічого роду. Правда брати пануючого цісаря можуть по черзі дідичити трон, але жінка не може панувати в Японії.

Л. Л.

Польський діяч про Василя Стефаника.

Одним із тих, які вперше звернули увагу на талант Василя Стефаника та допомогли йому найти доступ до літературних журналів, був **д-р Вацлав Морачевський,** тепер професор ветеринарії у Львові, який вже поверх 30 літ тому пізнав Стефаника у Кракові та переклав кілька його оповідань, що були друковані у тамошньому „Життю" Ст. Пшибишевського. Д-р Вацлав Морачевський, якого ми бачили у перших радах на недільній Академії у Львові, помістив у „Ґазеті Поранній" з дня 28-го травня надзвичайно гарну і теплу згадку, яку передаємо у цілости:

В неділю, дня 24. травня, відбулася при участи численної публики святочна Академія на честь найбільшого з живучих українського письменника, Василя Стефаника.

Літературна діяльність тої незвичайної людини датується від 30-ти літ і належить до тих явищ, яких не можна витолкувати. Вправді перший промовець Іван Труш зазначив схожість творчости Шевченка, Франка і Стефаника і вправді вказував на ідейний вплив Драгоманова, а проте появи такого своєрідного таланту не можна в цілості пояснити впливами ідеї або оточення.

Стефаник є поетом села, має для села безмірну любов і відчуття його долі і недолі, але його творчості є чужою всяка тенденція або програма. Нечувано тонко він відчув цілу красу селянського життя, з небувалою ніжністю зрозумів болі і радощі мужика, але напевне ані не хотів нікого вчити ані заохотити пізнавати ту душу.

Саме тому ті ювилейні похвали і ті гарні вірші, які складено на честь Стефаника, не сягають до ядра його творчости, не кажуть про

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ТРАВНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Рідкий дебют.

Дарія Віконська: „РАЙСЬКА ЯБЛІНКА", Львів 1931. — Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка. — Стор. 101.

Якби не два-три натяки в цій книжці на рідні імена, можна би гадати, що вона не з нашої літератури. Чому не сказати щиро уголос того, що неодин наш земляк думає собі нишком віддавна: тужимо за рідною книжкою з подихом Европи. Минули часи, коли ми горді вдягали на себе вишивані народні сорочки й ґарасівки; нині почуваємо себе не меншими патріотами в англійськім одязі та французькій краватці. Коли не можемо із зверхнього вигляду й манер пізнати в трамваю землячки — стаємо більше горді, ніж коли від неї віє рідним чорноземом.

„Райська яблінка" одна із тих нечастих у нас літературних появ, що виводить нас із тісного кола старих, перемелених сюжетів і розгойданих ліричних фраз. Це дозрілий твір дозрілого віку, глибоко передуманий, викінчений до нюансів, суцільний у собі та з власним духовим обличчам.

Мабуть уперше в нашій літературі маємо фільософічно-поетичні діяльоґи на загальні теми, віддавна поширені на Заході, головно улюблені у Франції.

Це 20 розділів, — як це сама авторка зазначує в передмові — в яких повертаються ті самі основні проблеми, що хвилюють авторку та спонукують до роздумувань: взаємини кохання й дружби, відношення людини до краси природи, шляхи модерного мистецтва і кілька наскрізь метафізичних питань, звязаних із диссонансами нашого життя й смерти

Форма діяльоґів не вибрана випадково. Авторка має наскрізь фільософічний ум і тому кожну проблему бачить одночасно із двох боків. Бачить і відчуває також те, що до неодного життєвого явища підходить із призмою рефлексії і цим мимохіть звужує його, нехтує іншими, що його доповнюють.

„Райська яблінка" може бути символічною назвою для світа героїв цієї книжки. Всі вони каються, що торкнулися за близько фізичної і змислової форми життя. Грубість і жорстокість життя їх вражає. Вони вірять у кращий світ, що зринає із переможених бажань. В неодному місці нагадується Новаліс і Метерлінк, як далекі відгомони.

Авторка „Райської яблінки" торкається чутливих проблем, наче квітів або птах, з ніжним острахом, щоби не нарушити їх ніжности та не сполохати. Відчуваємо, як кожне із таких буденних для нас слів „природа", „мистецтво", „дружба", а навіть „кохання" має для неї святість небуденної тайни.

Слухаємо чутливої людини, що розуміє складність життєвих прояв, має виніжнене відчування мистецтва і нестямно, більш над усе кохає природу. Якби від слова „пантеїзм" деякі не діставали гарячки, наче від появи чорта, то може це слово тут було би вжити найкраще.

Одною з найцінніших прикмет книжки — рідка у нас ширина погляду, що розуміє протилежні становища, з яких можна глядіти на світ і мати особисті переживання.

...„Мені здається — каже одна із дієвих осіб цих діяльоґів про кохання — що це справи наскрізь особистого погляду. Вони може навіть найбільше індивідуальні з усіх. Вони залежать від того, чи хто воліє гострі чи ніжні краски, контрасти чи нюанси, чи має приємність вдихати запах квітів без бажання зривати їх, або чи находить таку саму приємність нюхаючи овоч, як інші, коли смакують його. Це справа особистого сприймання, психічної та фізичної вражливости, що або реаґує на найніжніші сполуки і схоплює ріжноманітну низку приємностей — або справа організму, зверненого на простіші, буденніші насолоди. Тому, що є доступне нашій вражливости — віддаємось, а те, чому віддаємось — збогачує нас. Грубші нерви, обмежені у своїй вражливости, не мають доступу до ніжних приємностей, — їм треба чогось наглядного. Та в цьому лежить також їхня сила.

„— І їхня слабість.

„Як хто хоче. Кожний зазнає враження відповідно до якости сприймаючих органів..."

Враження сприйняті в цій книжці — тільки для вибраних. Вони розсіяні на межі мрій про життя і думок про мистецтво.

Тут аналіза таємної усмішки „Мони Лізи" Ліонарда да Вінчі, поруч один погляд на могутній „Шал" Подковінського; там розмова закоханої пари, що розстається, а за нею докори двох приятелів і сповідь двох вірних приятельок...

Чи погоджуємося з цими мрійниками? Навіть не спадає нам на гадку поставити собі такий запит. Неодин раз радо хочемо посперечатися з ними, але може тільки в почуванні заздрощів, що їм вистачає такий дивно відокремлений плятонський світ чистих ідей і чисто духових насолод.

Пересічний читач матиме враження, не зовсім фальшиве, що основним елементом таланту авторки є холодна рефлексія. А проте це враження неповне і поверхове. Давно вже при ніякій книжці не нагадувалися так живо, як при цій, слова Штафа: — „гаряче серце в залізному панцирі".

Рідкий дебют. Книжка з великою культурою.

—o—

те, чим по суті була та творчість: виразом життя, проявом життя, життя, яке лише поетові відслонює свої тайники і дає їм певний вислів.

Василь Стефаник не журився, чи його творчість пригодиться кому, не думає певне і досі, що хтось там буде вчитися любови рідного краю з його книжки, лише писав — неохоче, мало і рідко, коли душа його наповнювалася піснею. Бо піснею є ціла його творчість, натхненною піснею, яка несе собою вислів любови й ненависти, піснею, яка бренить нотками радощів і розпуки, піснею, яка розмовляє з Богом і сонцем і землею своерідним єдиним словом.

Тому мабуть найбільш величавою хвилиною того урочистого свята були дві рецитації його творів — „Моє слово" і „Сини", — в яких перед зворушеними до глибини слухачами загомонів чар його слова і почувань, з яких промовила вічна, байдужа на час і вік — поезія.

Дуже гарний хор наче приготив зібраних піснею вислухати ту іншу пісню, одначово натхненну й однаково десь у небі почату.

Василь Стефаник був приятелем Пшибишевського, Виспянського, Оркана, та його твори прикрашували у перекладах сторінки „Житя" і „Хімери" в часах найсвітлішого розвитку „Молодої Польщі". Нехай при святкуванні його ювилею не забракне голосу польських письменників, які зберігли для його таланту щире захоплення і бажають йому найкращої і найбільше величньої діяльности — продовж довгих років. — **Д-р Вацлав Морачевський.**

—o—

„Санація" захопила Головну Управу „T. S. L.".

Ювилейний Зїзд „TSL." в Кракові.

В днях 24. і 25. травня 1931 відбувся у Кракові загальний зїзд „Towarzystwa Szkoły Ludowej" (TSL.), який з приводу 40-ліття існування цього товариства був заразом ювилейним зїздом. На цей зїзд змобілізували свої сили дотеперішні керманичі з вшехпольського габору, які „TSL." вважали досі своєю неподільною доменою, і всі — що так назвемо їх добре нам відомою популярною назвою — „одинкарі" з проурядового бльоку, щоби захопити управу товариства в свої руки. З огляду на те цьогорічний ювилейний зїзд „TSL." був виїмково дуже численний (було поверх 8~0 делеґатів з цілої Галичини та кількох представників інших дільниць Польщі і відпоручник поляків з Чехословаччини), а його хід був дуже драматичний.

Під командою воєвідського Бюра Безпеченства.

Як інформує „Kurjer Lwowski" з 27. травня ц. р., „санація" стягнула на зїзд багато послів ББ., галицьких старостів і шкільних інспекторів та діячів „Strzelca" і „Ogniska". Вся та ґвардія була здисциплінована на військовий зразок, а команду обняв начальник воєвідського Бюра Безпеченства в Кракові Валіцький, який мав до пóмочі цілий ряд підкомандантів. Вони робили настрій і взагалі пильнували ділà — та зовсім отверто складали Валіцькому рапорти і відбирали від нього прикази. Найбільш діяльними були посли ББ. Стронський і Войтович.

Були також представники державних властей, військового корпусу, самоврядних чинників та ріжних орґанізацій.

Тишина перед бурею.

Перший день зїзду був присвячений звеличанню 40-літнього ювилею „TSL.". Виголошено багато палких промов. Усі бесідники однодушно підчеркнули величезні заслуги „TSL." і його робітників для польської справи, особливож для поширювання польськости у Східній Галичині та признали цьому товариству велику ролю, яку воно відограло в боротьбі за незалежність Польщі.

Ця частина зїзду „TSL." відбулася розмірно спокійно, хоча атмосфера була дуже наелектризована. Виладування почалося в секціях, які радили пополудні першого дня зїзду.

Секції були такі: для осадників (себто „кольоністів" у Східній Галичині), статутова, позашкільної освіти та орґанізаційна.

Перші громи і блискавиці.

До першого удару прийшло на орґанізаційній секції. Цілий ряд вшехпольських діячів „TSL" підніс, що старости на місцях вмішувалися до виборів делеґатів на заг. зїзд „TSL" та впливали на їх вибір. У висліді тої дискусії делеґат зі Львова д-р Опенський поставив на комісії внесок з домаганням до головної управи „TSL" запротестувати проти вмішування властей до внутрішніх справ товариства.

Як можна було надіятися, стягнені на зїзд „одинкарі" дуже рішучо поставилися проти внеску д-ра Опенського і він остаточно перепав 63 голосами проти 46.

Ґенеральна баталія.

Вшехполяки не дали за виграну і повторили той внесок на слідуючий день на повному засіданні зїзду. Та тільки зачав промовляти внескодавець д-р Опенський, як змобілізовані „одинкарі" счинили таку пекольну бучу, що унеможливили йому продовжувати промову і д-р Опенський був приневолений зректися голосу.

Розвинулася довга дискусія над тим, чи дискутувати над внеском д-ра Опенського, чи ні. Вкінці предсідник Островський заявив, що допустить до голосу двох ґенеральних бесідників, а саме посла Войтовича „проти" і посла Римара „за".

Пос. Войтович з радістю повитав вмішування старостів у внутрішні справи товариства і їхню збільшену діяльність на освітньому полі. Пос. Римар висказав жаль, що на ювилейному зїзді „TSL" не дозволили говорити членові-основникові д-рові Опенському, який впродовж 40 літ без перерви по нинішній день працював у „TSL".

Дальшу промову пос. Римара заглушили крики противного табору. Посол Римар намагався серед того пекольного гамору переконувати противників, що такий спосіб поведення підкопує товариство, одначе без успіху. Його ніхто не слухав, а в результаті внесок д-ра Опенського відкинено.

„Санаційна" головна управа „TSL".

Були дві листи. Листа вшехполяків компромісова: до теперішніх найвизначніших діячів „TSL" з вшехпольського табору дібрано половину „санаторів". Листа „одинкарів" на 25 членів головної управи обіймала 21 з Безпартійного Бльоку і тільки для декорації 2 „народовців" та 2 „безпартійних". На 819 голосуючих „санаційна" листа одержала пересічно 580 голосів, а вшехпольська (т. зв. „народова") пересічно по 250 голосів.

Таким чином головна Управа „TSL" опинилася всеціло в руках „санації". До надзірної ради „TSL" вибрано на загальне число 9 членів — 8 „санаторів", у тому числі і полковника Беліну-Пражмовського й 1 „народовця".

Вилетіли з управи дотеперішні довголітні вшехпольські діячі і члени гол. управи „TSL", м. ін. д-р Мікульський, пос. Римар і б. куратор Сікора, а з надзірної ради „TSL", сенатор Ґломбінський і інші.

Внаслідок того сенатор Ґломбінський не приняв почесного членства „TSL", а таку саму заяву вложили д-р Мікульський, проф. Римар і б. куратор Сікора, яких загальний ювилейний зїзд мав замір іменувати почесними членами „TSL".

Зміна осіб, а не системи „TSL".

Для нас українців та переміна верхівки „TSL" не має ніякого значіння. Для нас нема ріжниці, чи носіями польонізації Східньої Галичини через „TSL" є вшехполяки, чи „санація", тимбільше, що — як досвід показав — „санація" поступає навіть безоглядніше, як найзагорільші вшехполяки. Зміна осіб тут ні при чому.

Та всеж таки втягнення до приватної досі акції „TSL" урядових чинників надасть „TSL" на будуче т. зв. „казьонного" характеру, а певно можна надіятися й більшого натиску „згори".

Наказ сучасної хвилі.

Тому мусимо звернути на це увагу українського громадянства і для успішної протиакції тим польонізаційним зазіханням візвати український загал до масової організації під прапором „Рідної Школи" та до рідно-шкільної праці. Особливож мусимо доложити всіх сил, щоби в ювилейному році „Рідної Школи" в кожній

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ТРАВНЯ 1931.

Д-Р МИКОЛА АНДРУСЯК. 2)

Іван Могильницький.

(З приводу століття його смерти.)

Товариство для видавання книжок. — Наклепи й інтриги. — Голос Риму. — Урядова комісія. — Протест Могильницького.

В 1816 р. піддав Могильницький еп. Левицькому гадку заснувати товариство для ширення народньої просвіти, щоби видавати в народній мові книжки катехитичного й гомілетичного змісту. Сам еп. Левицький став протектором товариства, головою І. Могильницький, а членами найбільш свідомі священики перемиської епархії: Петро Назаревич, Данило Качанівський, Василь Созанський, Іван Турчманович, Іван Трильовський, Гнат Давидович та Іван Снігурський.

В статуті товариства виразно підчеркнено, що видавані книжки мали бути писані вживаною по селах простою мовою, щоби простий народ міг ними користуватися, одначе з добором кращих висловів.

На жаль, не довелося товариству сповнити покладених на нього надій; ледви сам Могильницький видав 2 чи 3 букварі, та й на тім скінчилося.

Закид Осипа Левицького, що Могильницький не допускав членів т-ва до складання книжок був неслушний; дійсною причиною цього було те, що „вони не були досить образовані" — як це сам Левицький в іншім місці стверджує. Інші-ж члени цього товариства заходилися біля засновування народніх шкіл.

Товариство не розвинуло своєї діяльности й затихло завдяки наклепам поляків, яким не подобалося товариство гр.-кат. священиків з метою видавання українських популярних книжок. Вони-ж і, на жаль, василіяни: святоюрський ігумен Доротей Міхальський, член польського „жонду народового" в Галичині в 1809 році, що бажав стати митрополитом та Модест Гриневецький, що ласився на перемиське епископство, підюдили проти товариства римську курію.

Римський кардинал Северолі в листі з дня 24. лютого 1817 р. до митр. Левицького критикував статут товариства й підніс проти нього низку закидів. Передовсім висловив кардинал побоювання, щоби товариство видаванням книжок не піддержувало ворожнечі між греко-українським та латино-польським клиром.

Наслідком листування між Римом, Віднем і Львовом якось нечутно загубилося товариство для видавання українських популярних книжок.

Ширення й реґулювання нашого народнього шкільництва Могильницьким та його однодумцями довело до боротьби за українську мову в народніх школах. У відповіді Левицькому, що подав 16. липня 1816 р. галицькій губернії побажання селян, щоб їхні діти вчилися по українськи, з д. 16. липня 1816 зазначено, що виринають трудноші при заведенні навчання українською мовою тому, що в багатьох громадах мешканці належать до обох обрядів, отже треба би було окремої науки для української мови. До того українська мова не вживається в письмі й ледви знайшлись би вчителі, що моглиб учити цією мовою. Тоді Левицький в письмі з 13. серпня 1816 доказував потребу навчання українською мовою, хоч би тільки з огляду на науку релігії. Ґубернія радила митрополитові зважити, чи не булоб краще вчити читати й писати польською мовою, щоби не піддержувати духа сепаратизму між мешканцями одного й того самого краю, одного й того самого села. Якщоб митрополит не згодився на те, то можеб згодився на введення для української мови латинської азбуки.

Проти такої постанови ґубернії митрополит відкликався до цісаря Франца І. Надвірна канцелярія зажадала ближчих пояснень від галицької ґубернії. Остання давала арґументи для своїх закидів проти навчання українською мовою в народніх школах тим, що нема вчителів для неї, бо самі українські священики вживають польської мови, яка має своє письменство, а в українській мові є тільки катехизм і буквар, виданий заходом митрополита. А з політичного боку недоцільно для австрійського уряду ширити замість польської українську мову, „що є тільки говором російської мови".

Все-ж таки віденський уряд наказав галицькій ґубернії для вирішення цієї справи скликати шкільну комісію. Предсідником комісії був сам галицький ґубернатор Фр. Гауер, а реферував справу ґуберніяльний секретар Кратер. Останній заявив, що краєвою мовою в Галичині є польська, одначе митр. М. Левицький та І. Могильницький запротестували проти цього й заявили, що українці вважають краєвою мовою свою українську мову.

Відтак комісія з виїмком двох українських голосів рішила, що вільно вчити по українськи, але жадна українська школа, де навчання не відбуватиметься по польськи, не може користати зі шкільного фонду й конкуренції, та буде вважатися приватною школою. Релігії вільно вчити українською мовою, але до науки навчання інших предметів слід уживати тільки „краєвої" польської мови. В громадах, де є парохи обох обрядів, надзір над школою належить до латинського, а тільки надзір над навчанням української релігії належить до гр.-кат. декана й консисторії; а в громадах, де є лиш український парох, надзір над школою належить до нього. Протокол цих нарад підписано 29. жовтня 1817, але митр. М. Левицький та І. Могильницький застерегли собі „вотум сепаратум" і прислали з Перемишля дня 16. листопада 1817 меморіял, уложений без сумніву Могильницьким, не тільки в обороні українсько-народньої школи, але загалом української мови зі становища правно-державного, історично-національного й культурного.

(Продовження буде.)

*

У фейлєтоні з д. 29. травня надруковано: „697 парохіян" має бути: „697 парохій".

українській громаді повстав діяльний Кружок „Рідної Школи", а всі українці й українки, що вийшли вже зі шкільних літ і всі українські товариства, установи й організації стали безумовно діяльними членами „Рідної Школи", щоби всі збільшили і поширили свої жертви, датки, записи і всякого рода доходи на „Рідну Школу".

Між нами не сміє бути лінивих і байдужих! Це наказ сучасної хвилі.

На відтинку міської Ради Львова.

Патріотичні хитрощі п. рад. Влодзімірського і шовіністичні подвиги рад. кс. Жака.

На вівторковім засіданні IV. секції Ради м. Львова розігралася подія, що кидає ярке світло на те, як Тимчасова Міська Рада відноситься до потреб українського населення Львова. Четверта секція міської Ради мала розділити між відповідні інституції підмогу мінстерства здоровля на боротьбу проти туберкульози. До розділу було 35.000 зол. Маґістрат запропонував ось який розділ: львівському університетові на поборювання туберкульози серед студентів, Жидівському гігієнічному товариству, Жидівському товариству гігієнічної опіки над студентами вкінці дрібну квоту на Народню Лічницю. Цю останню позицію скреслено, мотивуючи тим, що Народня Лічниця дістала вже підмогу міста з іншого фонду (2.000 зол. на будову шпиталю!!).

Щоби приспати увагу українських членів IV. секції і не дати їм змоги жадати субвенції на українські протитуберкулічні інституції, не поставлено цієї справи на деннім порядку нарад секції. Заздалегідь на письменних повідомленнях цілком непадійно і без всяких формальностей (зміна порядку нарад) голова секції р. Влодзімірський підсунув акти д-рові Еплерові і доручив їх зреферувати. Виглядало так, ніби д-р Еплер реферує якусь дрібну чергову справу (на порядку були самі увільнення від цвинтарних такс) і ніхто з членів секції не присвятив цій справі окремої уваги. Також голосування відбулося в цей спосіб, що лише деякі члени секції голосували, інші були заняті чимось іншим і не голосували. По цім разячо неформальнім голосуванні ради. Темницький застерігся рішуче проти такого способу провадження нарад секції і піднісши цілу низку неформальностей зажадав *поновного трактування цієї справи*, а по суті зажадав, щоби з цього фонду уділити підмогу Українському Гігієнічному Товариству, яке веде енергійну і широко закроєну антитуберкулічну акцію на терені Львова.

Над цим внеском вив'язалася палка дискусія, в якій голова секції р. Влодзімірський скільки сил кричав, що справа формально полагоджена, р. д-р Руф противився внескові, мотивуючи, що нема потреби узглядювати українське товариство, бо боротьба проти туберкульози є загальна (але рівночасно боронив окремих субвенцій для жидівських товариств). Крайно сторонничо та нетактовно поводився халецький радний ксьондз Жак з Левандівки. Серед того дискусія так заогнилася, що мало не прийшло до чинних зневаг. Цікаве, що майже 80-літній старушок р. Влодзімірський попав у такий патріотичний запал, що вхопив за крісло і хотів кинути на рад. Фольмеса і хто зна, до чого було би дійшло, якби наймолодший радний (Фольмес) не проявив більше поваги та такту, ніж запальний дідусь. Серед такої суматохи радні повиходили з салі засідань, декомплетуючи секцію і унеможливлюючи формальну полагоду справи. Ось новий доказ, який шовінізм опановує душі „батьків міста".

—o—

Українська книжка на міжнародній виставці

в Парижі.

Париж, 21-го травня 1931.

20-го травня відчинили в Парижі в відомій палаті для мистецьких виставок „Пті Пале" міжнародню виставку книжки. На ній представлені мистецькі здобутки в цій ділянці майже всіх країн Европи.

Український відділ, який улаштувало „Т-во культурного звязку з чужиною" представлений окремо як індивідуальний відділ Радянського Союзу. Він під кожним оглядом вийшов дуже корисно і звертає загальну увагу своїм оформленням, яке виконав арт. Меллер.

Під оглядом якости український відділ навіть відбиває від російського, що є шабльоновий і хаотичний: він показує, що українська книжка вже знайшла свій вираз на високому европейському рівні. Цей відділ, український, також одинокий на виставці, що має діяграми, які показують зріст книжної продукції на Україні в останніх роках.

Зокрема індивідуально, у загальній секції взяло участь ще двох українських мистців, пані С. Левицька (10 річей) і С. Гординський (12 річей). Вони розміщені як гості у французькому відділі, бо до радянського не могли, самозрозуміло, бути включені.

Виставку з кілька тисяч експонатами відкрив п. Маріо Рустан, міністр освіти, якому підчас святочного відкриття представили особисто присутніх виставців. Виставка тріватиме до кінця серпня.

С. Г.

ОСТАННІ ВІСТИ

УСТУПАЮТЬ ТРИ ВІЦЕМІНІСТРИ.

У звязку з уступленням мін. Матушевського уступлять теж оба віцеміністри скарбу полк. Коц і Гродинський. Новим віцеміністром іменують бувш. віцеміністра скарбу д-ра Стажинського, який недавно уступив наслідком ріжниці думок із мін. Матушевським. Навіть у санаційних колах поворот Стажинського, прихильника етатизму, викликав деяке затрівожения. Б. мін. Матушевський одержить становище амбасадора в Римі, або вернеться до військової служби. Має теж уступити віцеміністр торговлі та промислу Долежаль. Він займе становище постійного делегата для господарських справ Польщі у Женеві. На місце Долежаля прийде полк. Лянґнер, співробітник ген. Зажицького в мін-стві військових справ.

НОВИЙ ВІЦЕМАРШАЛ СОЙМУ.

28. травня Ян Пілсудський, іменований міністром скарбу, зрікся становища віцемаршала сойму. Нового віцемаршала виберуть на найближчій соймовій сесії. Становище це одержить Януш Радзівіл (ББ).

НАЙШЛИ БАЛЬОН ПРОФ. ПІКАРДА.

Кореспондент Вольфового бюра повідомляє з Інсбрука під датою 28. травня: Постерунок жандармерії в Сельтен комунікує в год. 11.50, що нині рано в год. 9. власник готелю в місц. Гуґль побачив бальон проф. Пікарда на збочах Ецтальських Альп у Тиролі на висоті 2.580 м. Вислали зараз рятункову експедицію з 5 людей під проводом того власника готелю. Згідно з приватними вістками метеорольоґічної стації в Мінхені прийшла нині в год. 12.15 до Інсбрука вістка, що проф. Пікарда й інж. Кіпсера найшли в середині гондолі непритомних. Зараз зажадали рят. відділу на літаці з Мінхену.

Нім. кореcп. бюро оголошує першу автентичну вістку про причалення проф. Пікарда. Лет його у стратосферу вдався, бо бальон долетів до 16.00 м. висоти. Бальон осів без перешкоди на леднику Ґурґлер Фернер на австр.-італійському кордоні. Проф. Пікард і інж. Кіпсер здорові, є вони в дорозі до села в Ецтальських Альпах. Бальон й інструменти для научних дослідів неушкоджені. Перевезуть їх до Сельтену.

Вольфове бюро приносить подробиці віднайдення бальона. На місце причалення прийшов в год. 10.30 передпол. якийсь сільський вчитель із двома товаришами. Вони слідкували лет бальона та пішли в гори 28. травня рано. Проф. Пікард і його товариш вийшли з ґондолі власними силами. Ті, що вийшли їх рятувати, покріпилися їх чаєм і харчами. Проф. Пікард сказав, що він і його товариш почуваються дуже добре та мають у ґондолі ще трохи харчів. Вони переночували в ґондолі. Попол. проф. Пікард і його товариш прийшли до альпейського села Оберґурґуль.

ХУРТОВИНА НАД АНҐЛІЄЮ.

Після спеки, яка навістила Анґлію на Зелені Свята, перейшла 28. травня рано над Анґлією хуртовина. Наслідком зливи залила вода півд. дільниці міста, головнож Уімбледен. Грім поразив дівчину й вчасти осліпив її. Потім хуртовина перейшла майже над усією Анґлією. У місц. Уіксмур хуртовина лютувала 7 год. безупину. Повиривала багато дерев із корінням; громи заподіяли великі шкоди. Багато авт стануло серед доріг, що перемінилися в потоки. Над каналом Ля Манш повисла густа мряка. Пасажирський літак, що летів із Кройдену до Ле Бурже, мусів осісти серед мряки в Герендені.

УКРАЇНСЬКЕ Т-ВО ПРИЯТЕЛІВ ЛІҐИ НАЦІЙ У ЛУЦЬКУ.

ПАТ повідомляє з Луцька: Заснувалося тут Українське Т-во Приятелів Ліґи Націй. Гол. управа т-ва буде в Луцьку, відділ у Варшаві. Це т-во приступить до федерації товариств приятелів Ліґи Націй.

З життя наших установ.

Загальні Збори Товариства Охорони Воєнних Могил.

Дня 16. травня ц. р. відбулися в салі „Української Бесіди" у Львові IV. Загальні Збори Т-ва Охорони Воєнних Могил при скромному числі учасників (20 присутніх осіб).

Зі звіту секретаря довідуємося, що Т-во має 27 філій, 738 реєстрованих членів і 521 членів-опікунів. У минулім році уділено 139 ріжних порад філіям і приватним особам у справах ексгумацій, будови памятників і т. п. — супроти 76 експедіованих писем у 1929 р., а 343 у 1928 р. Одначе діяльність Т-ва внаслідок відомих подій м. р. сильно потерпіла. Передовсім не виконано давно намірених і підготованих справ, а саме вибудування на спілку з місцевими філіями каплиць на Маківці й Лисоні і викупна ґрунту під могилу у Семаківцях. У всіх цих справах витрачено немало енерґії, одначе через знані перешкоди справа не поступила ні кроку вперід. Стрілецькому цвинтареві на Маківці грозила небезпека ексгумації, що наразі повелося відсунути; ця справа, як інформують, опинилася в міністерстві. На Лисоні могилу знищено, а прибите арештами громадянство притихло.

З філій Т-ва позитивними вислідами праці може почванитися передовсім Станиславів (переведено 2 ексгумації й 1 похорон козака), Рава Руська, що влаштувала імпозантне „Повітове Свято Борців" і Перемишль, що перевів упорядкування могил у Пикуловичах. Про працю інших філій годі щось певного сказати, бо всього 15 філій надіслали звіти. Їх діяльність у звітовому році переважно обмежувалася до опіки над місцевими могилами та походу на цвинтар з процесією.

У широкій дискусії, яка змагала до начерку нення праці на цей рік, намічено перевести розпочаті досі справи, навязати дальший постійний звязок з філіями та звернути увагу на могили наших визначних громадян, які так часто пропадають зовсім забуті.

В склад Гол. Ради на 1931 р. увійшли: д-р Павло Кривуцький, директор Земельного Банку Гіпотечного — голова, д-р Володимир Лициняк, кандидат адвокатури — заст. голови, Олександер Карпінський, урядовець Земельного Банку Гіпотечного — секретар, Микола Бонковський, урядовець Народньої Торговлі — касієр, дир. Бронислав Янів, д-р Іван Німчук, Остап Павлів, інж. Захар Рудик, о. Антін Каштанюк, Лев Лепкий. Заступники: о. Ярослав Чемеринський, д-р Іван Ґижа, Михайло Стефанівський. Контрольна Комісія: інсп. Іван Стернюк, дир. Петро Постолюк, радн. Евстахій Стеблецький.

Всі письма до Т-ва слід скермовувати на адресу: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, Словацького 14, з дописком: Для Т-ва Охорони Воєнних Могил.

ДЕМОНСТРАЦІЇ В ІТАЛІЇ.

З Риму повідомляють, що також на провінції повторюються демонстрації студентів проти провідників і інституцій кат. акції. Вибили палицями й камінням багато шиб у каплицях і кричали „Геть із папою!". Ред. Осерваторе Романо" Деля Торе схоронився на ватиканську територію. Поліційний аґент візвав його, щоби пішов до найбл. поліц. комісаріяту. Деля Торе сказав, що готов дати виясненния. Він є функціонарем Ватикану.

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Вчорашне (117) число „Діла" підпало конфіскаті за статтю п. з. „11-а кріза того самого уряду", з якої залишено тільки вступ, і за два дрібні місця зі статті „Конґрес ППС". Це вже 29-та з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Конфіската „Свободи".** Найновіше (20-те) число „Свободи" з дати 31. травня 1931 р. підпало конфіскаті за деякі місця з передової статті про Зелені Свята і за уступ з відозви „Т-ва допомоги інвалідам" і „Т-ва охор. воєн. могил"

— **З українського наукового життя за кордоном.** Дня 29. ц. м. в салі Українського Наукового Інституту в Берліні відбувся виклад проф. Д. Дорошенка в українській мові п. з.: „Втрачена сила" — з доби недолі українського національного життя при кінці XIX. віку (Про Т. Зінківського).

— **Після українського паломництва в Римі** „Ль Оссерваторе Романо" з дня 18. ц. м. під заголовком „Українські католики з Польщі" подає більшу замітку про українських паломників у Римі з нагоди роковин „Рерум Новарум", вичисляючи поіменно головних представників цієї групи паломників: епископа Бучка й ред. В. Кузьмовича.

— **Самогубство польського підстаршини.** В Перемишлі застрілився підстаршина Мечислав Возничек із 38 п. п. Причиною самовбивства було те, що він здефраудував військові гроші в канцелярії свого полку і за те мав ставути перед суд.

— **Пожежа в млині.** В Гологорах, пов. Золочів, у млині Мартина Завадського вибухла пожежа, яка наробила школи на 30.000 золотих. Згоріли також сусідні хати. Поліція підозріває, що огонь підложив хтось з пімсти, а деякі польські газети бачуть у тім новий акт саботажу.

— **Повісили трьох хорватів.** Три хорватські терористи, засуджені на днях за бомбовий замах на кару смерти, не внесли до короля просьби про помилування і дня 28. ц. м. усіх трьох повішено на подвірю білгородської вязниці.

— **Кріваві жнива безробіття.** В словацькім місті Кошуті безробітні підчас демонстрації кидали на поліцію камінням, наслідком чого поліція стріляла до безробітних і вбила 3 особи та 5 осіб ранила. Арештовано там комуністичного посла Майора.

— **Самовбивства в Москві.** Радянська преса сповіщає, що минулого тижня у Москві 26 осіб попращало радянські республики, кінчаючи життя самовбивством. Між самовбивниками найбільше робітників, які не мали сил жити далі в тій нужді, яка панує в СРСР.

— **Летунські маневри.** У повітряних маневрах летунських полків Зединених Держав взяло участь 600 літаків. Дня 25. ц. м. всі ці літаки вправляли над Новим Йорком, демонструючи оборону того міста. В маневрах брав участь і славний Ліндберг. Міліони людей приглядалося тим вправам.

— **Памятник тим, що згинули на „Титаніку“.** З Вашингтону прийшла вістка, що над рікою Потомак відслонили величавий памятник жертвам катастрофи корабля „Титаніка“, який затонув на океані 1912 року. Акту відслонення памятника доконав б. президент Зединених Держав Тафт. Кошти будови памятника покрило 20.000 жертводавців, здебільша жінок.

— **Смерть залізного студента.** В Упсалі помер шведський студент Крістофар Бавмбах, який ціле життя студіював право і до смерти не склав усіх правничих іспитів. Помер він у 74 році життя, а просидів на університетській лаві майже 50 літ. Університет уладив йому величаві похорони.

— **Катастрофа в копальні золота.** В Колярі, в південній Індії, була в копальні золота катастрофа, яка спричинила смерть 47 робітників.

— **Вбили лікаря.** В Новім Йорку в лікаря д-ра Пінглена явився в ночі невідомий чоловік і просив відвідати його хору жінку. Лікар сів на авто невідомого чоловіка і їхав до пацієнтки, але по дорозі напав на нього сам власник авта, ограбив і вбив.

— **Справлення помилки.** У звідомленні з академії в честь В. Стефаника подано, що привіт прислала між ін. Володимира Жуковська. Має бути: **Володимира Жуковецька.**

—o—

З театру.

„Лялька“ на українській сцені.

Умовини теперішнього життя наказують усім театрам грати оперети. Цьому примусові мусів, очевидно, піддатися також і наш „Кооперативний театр ім. Тобілевича“, щоби рятувати свої не дуже то світлі фінанси. Підчас свого кількаденного побуту у Стрию з дуже гарним мистецьким, а зате слабим фінансовим успіхом дав театр ім. Тобілевича в минулу неділю виставу 4-дієвої оперети Ордона „Лялька“. Дуже веселий і дотепний, а навіть дещо пікантний зміст оперети загально подобався. Рівнож мельодійна музика „Ляльки“ припала слухачам до вподоби.

Гра, співи і танки перевищали значно дотеперішній рівень наших обїздових театрів. Навіть наші песимісти голосно признавали їх незвичайну красу і мистецьке виконання. Добре вражіння з виконання оперетки росло в міру поступу її акції. Оплески ставали чимраз рясніші. Строї „Ляльки“ (п-ні Ленська) і „Ґозуліки“ (п-ні Бенцалева) заінтересували наших пань, а також і мущин на салі. Титулову ролю „Ляльки“ відограла п. Ленська, а ролю її приятельки п. Бенцалева з питомим їм артизмом і ніжністю. Неврівняним фабрикантом ляльок, батьком живої ляльочки п-ні Ленської, був п. Бенцаль. Кожна його фраза викликувала вибухи сміху та живі оплески. П. Блавацький як чернець і мимовільний женних „Ляльки“ був теж неврівняний. Його симпатична і інтеліґентна гра зєднала йому загальне признання. Мало хто знав, що п. Боровик грав дві ролі, а саме Максима, ігумена черців, та барона де Шантелер. Обі ті ролі, грані на переміну, дали йому спромогу виказати свій значний акторський талант. Коли до цього додамо, що і всі декорації вийшли з його руки, то показується, яка велика його вартість для театру. Чернець Бальтазар в інтерпретації п. Яковлева ставав теж причиною щораз голосніших вибухів сміху. Згадати ще треба поправну гру пп. Совачевої (мама „Ляльки“), Королика та Кудли.

Режисерував виставу п. Бенцаль. Музична часть підготована була капельником п. Цісиком з цілою дбайливістю. Тому і сольові співи і хори та оркестра вийшли так поправно, як це в добрім театрі повинно бути. Ті громадяни Стрия, які не прийшли на виставу, жалують тепер, що занедбали нагоду побачити „Ляльку“.

(бн.)

З судової салі.

ПРИСУД У ПРОЦЕСІ ЗА ПІДПАЛ.

Дня 28. ц. м. в процесі проти Михайла Чайківського з Ременова, обвинуваченого в підпалі фільварку ґен. Мальчевського, докінчено переслухання свідків, після чого промовляли прокуратор й оборонець д-р Шухевич. Цей оборонець в одногодинній промові доказав, що цілий акт обвинувачення проти Чайківського виготовлений на підставі зізнань Івана Мигула, а який то в слідчого судді вже заявив, що ці зізнання вимушені побоями аґента Дунася. Найкращим доказом вимушення тих зізнань є факт, що Іван Мигула візнав, що це він зірвав у однім місці залізничі шини, це зізнання вписано до протоколів, а аж потім виявилося, що шини в тім місці зірвані того дня, коли вже Мигула сидів у вязниці, отже не міг шин зірвати, і аґент Дунас лаявся: „Ти ск . . . ий сину, чого кажеш, що то ти зірвав шини, коли ти того дня вже був під ключем?“

Оборона д-ра Шухевича мала поважний успіх. В год. 11.30 прочитано вердикт суддів присяглих, який 8 голосами заперечив вину Чайківського щодо державної зради і 12 голосами щодо підпалу в банді.

Оголошено присуд, яким Михайла Чайківського звільняється від вини і кари.

Численно зібрані члени родини підсудного, та приятелі і молоді приятельки відповіли на присуд сердечними виявами радости, і то так бурхливої, що предсідник трибуналу був приневолений наказати поліції розігнати публику з коридорів.

СІЛЬСЬКІ КООПЕРАТОРИ ПЕРЕД БЕРЕЖАНСЬКИМ СУДОМ.

Ізаак Цітроненблят був довгі роки перед війною гуменним у о. Туркевича в Підмихайлівцях, рогатинського повіту. І добре йому жилося. Та в 1918 р. о. Т. розпарцелював свою посілість. Ізаак Ц. втратив службу. Щоби з чогось жити, закладає в селі крамничку з мішаними товарами. Інтерес іде добре. Але щож — лихо не спить. Скрізь по українських землях почав лунати клич: „Через кооперацію — до економічного добробуту!“ І ростуть кооперативи, як гриби по дощі. А в 1924 р. і підмихайловецькі селяни засновують кооперативу та дають їй ще таку страшну назву: „Сила“.

І от, як каже акт обвинувачення, кооператива, а вірніше її управа: Володимир Озарків (літ 30), Богдан Белеґай (літ 28), Волод. Гучко (літ 30) та Дмитро Гучко (літ 23) починають чимраз гострішу конкуренційну боротьбу проти Цітроненблята, не перебираючи в засобах, щоб тільки примусити його закрити крамничку: приходять до Ц. купувати сахарину, щоби стягнути на нього скарбово-карні доходження; слідять, хто купує у нього — і в тих клієнтів Ц-та на другий день нафта у студні; в ночі 20. XI. 1928 вилітають у Ц-та шиби з рамами, а рівночасно по селі розліплено картки з „погрозами“ такого змісту: „Схаменіться, будьте люди“!... (а як сказала в часі розправи Етка Цітроненблят: „Страхайтеся люди, бо буде зле“) проти тих, що купують у нього. А справник кооперативи Б. Белеґай то таки публично, при кожній нагоді, аґітував, мовляв, проти купування в жидівському склепі.

Наслідки цієї „кампанії“ були для Ц. фатальні — рух у крамниці змалів цілком і дня 13. VI. 1929 весь запас товарів у нього навіть не мав вартости 20 зол. Але обвинуваченим, мовляв, ще й того було мало! Щоби змусити Ц. заперестати цілком торговлю, рішено знищити крамницю зовсім. І от незнані справники набили порожний 8-цм. гарматний набій порохом до ломання каміння, товченою цеглою, глиною та папером, причіпили гірничий льонт і підпаливши його, вкинули в ночі з 12. на 13. червня 1929 таку „бомбу“ вікном до мешкання Цітроненблята. В кімнаті спав Ізаак з ріднею. Бомба експльодувала, знищила постіль та білля на ліжку, де спав Ізаак, пушки з товаром, вибила шиби, попарила ноги Етці Цітроненблят, а Ізаакові урвала великий палець лівої ноги.

Слідство, зізнання пошкодованих, допити людей — і згадані вгорі члени управи опинилися на лаві обвинувачених (відсидівши передтим у криміналі по кілька неділь) перед судом присяжних у Бережанах, посуджені у злочині з § 4. зак. з 27. V. 1885. Дн. 132 (динамітовий закон). Докази: Такий самий порох найшли у Озаркова (лічив ним корову), а рештки паперу з бомби годилися з папером в кооперативі. До того ще, як ствердила поліція, „опінія села“ така, що це справка кооперативи. Такіж зізнання зложив і пошкодований, а його піддержав своїми зізнаннями комісар поліції Ґлайн в Рогатина.

Обвинувачені на розправі заперечували вину і виказали своє алібі, та суд дав віру прокураторським свідкам. Пошкодованих заступав адв. д-р Пайсах Ґольдшлаг з Бережан, що у своїй промові проти обвинувачених не лишив сухої нитки на нашій кооперації. „Kooperatywy ukraińskie — казав він — są to placówki polityczne dla walki z żydostwem. Rzucają one bomby na biednego wiejskiego żyda, czego nie robią „kółka rolnicze“. Sabotaż ukraiński rozpoczął się nie w czasie żniw 1930, lecz z dniem rzucenia tej bomby — 12/6 1929 r. I pierwszą ofiarą sabotażystów z kooperatyw ukraińskich padł lojalny obywatel polski narodowości żydowskiej — biedny i durny żydek wiejski, Izaak Zitronenblatt“. Після того апелював до лави присяглих, щоби засудила поставлених під суд членів управи кооперативи, бо „dzisiaj rzucają oni bomby na nas i zaczynają od nas — a skończą na was!“

Гідну відправу д-рові Ґольдшлягові дала оборона. Д-р М. Західний пояснив суть і ціль всесвітньої кооперації, з якою тісно звязана кооперація українська, засади конкуренції кооператив з приватним продавцем та застерігся проти ґенералізування одиничного, до того ще й сумнівного випадку, на цілу українську кооперацію.

Обор. д-р В. Бемко виступив проти витягання в цій справі заступником пошкодованого національних моментів, бо таким шляхом далеко не можна заїхати і пояснив елементарні засади конкуренції кооператив з приватними торговцями без ріжниці їхньої національности шляхом більших зисків для наших селян, що збувають свої продукти в кооперативах, корисніших умовин купна і збуту і т. д. При кінці рішучо відпер наклепи д-ра Ґольдшляґа на нашу кооперацію, яка такими брудними засобами не веде конкуренції.

Не знаємо, як почував себе д-р Ґольдшляг після поважних та річевих промов обох оборонців. Не знаємо теж, чи д-р Ґольдшляґ міг би служити якиминебудь доказами, колиб такі був примушений дати. А цікаво булоб. Бо від передостанньої каденції це вже другий випадок у нас, де оборонці, що живуть між нашим народом і з нашого народу, дозволяють собі кидати в суді на наш рух наклепи. Наклепи, що мають гидкий посмак доносу.

Лава присяглих (12 поляків) не дала себе переконати обороні обвинувачених та їх оборонцям і видала вердикт, яким затверджено вину обвинувачених. Трибунал у складі с. о. с. Урановича (предсідник) та Гартліба і Свиступа (вотантів) видав такий присуд: *Володимир Озарків — 2 і пів року тюрми, Богдан Белеґай — 2 роки, Володимир Гучко — 2 роки і Дмитро Гучко — 6 місяців* (цьому останньому завішено кару).

Оборона зголосила касацію. Розправа тривала три дні: 18. 19. і 20. травня.

—o—

Дописи.

РАДЕХІВ. (Розвязання читальні „Просвіти“.) Цими днями читальня „Просвіти“ в Радехові одержала повідомлення про своє розвязання такого змісту: Starosta radziechowski. L. 3734/30 r. Radziechów, dnia 15. maja 1931. Stowarzyszenie Czytelnia Proświty w Radziechowie — rozwiązanie! Do Zarządu Czytelni Proświty w Radziechowie. Orzeczeniem z d. 26/10 L. 3754/30 r. zawiesiłem dalszą działalność tamt. Czytelni z uwagi na przekroczenie zakresu działania określonego statutem. — Urząd wojewódzki w Tarnopolu orzeczeniem z dnia 2. maja 1931 L. B. 5520/30 nie uwzględnił wniesionego rekursu od powyższego zarządzenia i zarazem stosownie do postanowień § 24 i 25 powołanej ustawy rozwiązał to stowarzyszenie z powodu w niem przytoczonego. — Przeprowadzone bowiem dochodzenia wykazały, że stowarzyszenie wkroczyło na tory polityczne, nabywając dla własnej biblioteki książkę „Huculskij Kuriń“, wpisaną do ewidencji posiadanych książek pod Nr. 1037, kolportując ją między członkami stowarzyszenia, pomimo, że Ministerstwo Spraw Wewn. reskryptem z dnia 28. lutego 1929 Nr. AA 3618/1/29 odebrało jej debit pocztowy, oraz wcielając do swej biblioteki pod N rem ewidencyjnym 198 książkę pod tytułem „Borotba za Wolu“ o treści wybitnie antypaństwowej. — Od tego orzeczenia wolno wnieść rekurs do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, który podać należy do Urzędu Wojewódzkiego w Tarnopolu w ciągu dni 14-tu, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia odnośnego pisma. — Starosta powiatowy Michalski mp.

БОРИСЛАВ. (Свято Шевченка). Дня 17. травня ц. р. відбулося у великій салі Нар. Дому в Бориславі заходом культурно-освітніх товариств Шевченкове свято. На десять точок добірної програми зложилися виступи і продукції місцевих товариств, як Просвіти, Борисл. Бояна, Союзу Українок, Філії Муз. Інституту ім. Лисенка і ремісн. Т-ва „Зоря“. Велике признання належиться згаданим товариствам та організаторам свята за солідне виконання принятих на себе обовязків. Слів під-

лести з признанням і декоративну сторону цього свята, а саме прибрання передньої стіни салі арт. образами. На середині серед рушників красувався на фоні килимів портрет Шевченка кисти арт. Труша, праворуч хата Шевченка, в ліворуч могила серед чудового краєвиду Дніпра і степу. Оба ці образи величини стіни притягали своєю красою і дорогими споминами очі присутніх почитувачів культу Шевченка. Наприкінці треба додати, що цьогорічне свято, яке стягнуло до салі понад шістьсот людей, було величавою національною маніфестацією всіх суспільних кругів великого Борислава. — **Присутній.**

—o—

СПОРТ

Після останніх змагань України.

Після програної України у Станиславові дістали ми від наших читачів кілька заміток, з яких містимо нижче уваги знаного Редакції українського спортсмена. — **Ред.**

Гра України в більшости змагань цього року змушує навіть найбільших оптимістів застановитися над причинами її сумних наслідків. Адже так, як справа стоїть нині, наша дружина стоїть перед фактом занимання чимраз нижчого місця в табелі.

Ті, які бачили гру України в кількох останніх змаганнях, можуть сміло твердити, що дотеперішні виграні були в більшій мірі заслугою недиспозиції чи злої гри оборони або помочі противника, ніж доброї гри України. Вже змагання з II. Соколом могли вияснити навіть лаїкам чому Україна не може бути небезпечною для дружини з умілою підготовкою і доцільною тактикою при помочі й обороні. Дружина з доцільною, амбітною і жертвенною грою може з певністю рахувати на успіхи.

Гра України загально, а її помочи спеціяльно, виказує саме браки в доцільности й амбітности. Брак старту, обдуманого подавання мяча, пухнення грачів, непродуктивна праця в одних і відсутність жертвенности у других, нерозуміння завдання серед помічників і брак скорости ділання серед членів нападу вказувалиб хіба лиш на те, що Україна з систематичною і вмілою підготовкою (тренінгом) має мало що спільного.

Так дальше бути не може. І в заправі дружини і в її складі треба конче щось змінити, коли хочемо, аби наша дружина зберегла свій, досі все таки доволі високий рівень гри.

Може останні змагання відчинять очі тим, кому слід мати їх відчиненими. —**ий.**

Коломия: Сокіл — Ютшня 4:0 (2:0).

Товариські змагання з 25. травня. Сокіл в ослабленому складі без Лепкого, Лукавецького і Слободяна. Ворота для Сокола здобув Зощук II. (3) і Харук.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Петро Лучечко, парох у Краснім, деканату Височанського, помер дня 16-ого травня 1931 р. на удар мізку в 65. році життя а 37. році священства. — В. Й. П.

—o—

Нові книжки й журнали.

Матвій Стахів: ПРИЧИНИ СВІТОВОЇ ВІЙНИ. Історія світової війни в р. 1914—18. І. частина (з образками) Яворів — травень 1931. Видавництво „Самоосвіта" ч. 17. Ціна 45 сотиків. Наклад „Громади". З друкарні Едварда Шпильки в Яворові.

Матвій Стахів: ЯК ПРОВАДИЛАСЯ СВІТОВА ВІЙНА? Історія світової війни р. 1914—18. II. частина. З образками. Ціна 45 сотиків. Яворів, червень 1931. Наклад „Громади". З друкарні Шпильки в Яворові.

ДЛЯ НАУКИ І РОЗВАГИ, Кооперативні Сміховинки, книжка І., рисунки Е. Козака. Накладом Ревізійного Союзу українських кооператив у Львові.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 28. травня 1931 р.: масло експортове і десерове пріма —·— зол. за кільо; літра молока 23—24 сот.; літра сметани 1·30 зол.; копа яєць 4·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 29 травня година 7·30 веч. „Вікторія і її гузар".

Субота, 30. травня, година 3·30 попол. „Королева Сніжинка"; година 7·30 веч. „Весілля в Голівуді".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Щодня „Гальо! Радіо Шікаго", песа Норта.

Малий Міський Театр:

Театр нечинний

Цирк Станевських на площі Бема дає щодня вистави в год. 8·20 веч., а у вівтірки, середи, суботи та неділі також пополудневі вистави в годині 4-ій.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Він і його сестра" (Власта Буріян, Анні Ондра).

КАСІНО: „Роскоші гостинности" (Бастер Кітон), „Портієри готелю „Атлянтик" (комедія).

КОЛЬОСЕИ: Звукова фільма „Тройка".

ЛЕВ: Звукова фільма „Спір за сержанта Грішу" (на осн. Цвайга).

МАРУСЕНЬКА: Звукові фільми „Мароко", „Гарольд тримайся!"

ОАЗА: Студент зі Стокгольму".

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Король джезу".

ПАН: Звукова фільма „Месаліна".

ПАСАЖ: „Ніч шаленого", „Дика кітка"

ПРОМІНЬ: „Залізна маска" (Фербенкс).

ФАТАМОРГАНА: „Лицар мадам д'Амур" та „Пат і Патахон як герої".

ХИМЕРА: „Чортиця з Триполісу".

СТИЛЕВЕ: „Дім під червоною ліхтарнею".

УПХА: „Капітан Лещ" та „Фред Томсон".

Оголошуйтеся в одинокім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Програма радіо.

Пятниця 29 травня 1931.

Варшава (1411,8) 12·10 Грамофонові плити. **Вильно** (368,1) 12·05 Концерт. **Льондон** (356,3) 13·00 Радіооркестра. **Букарешт** (394,2) 16·00 Концерт. **Берлін** (419) 18·30 Оперові арії. **Стокгольм** (435,4) 19·15 Пісні Гаера. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. **Прага** (486,2) 18·25 Німецька авдиція. **Відень** (516,4) 5·20 Концерт. **Будапешт** (550,5) 9·15 Концерт. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт.

Субота 30. травня 1931.

Варшава (1411,8) 17·30 Концерт для молоді. **Льондон** (356,3) 18·35 Студентські пісні. **Берлін** (419) 16·25 Концерт. **Рим** (441,2) 12·45 Радіоквінтет. **Прага** (486,2) 9·30 Легка музика. **Відень** (516,4) 12·00 Капеля Гайгера. **Будапешт** (550,5) 16·00 Хор сквтів. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Париж** (1724,1) 17·30 Танкова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця 29. травня 1931.

12·10, 15·20, 19·55 Грамофон. 15·00 Господарський комунікат. 15·35 Трансмісії з Варшави. 16·15 Мистецький куток. 16·30 Авдиція для хорих і концерт хору. 17·15 Відчит. 17·45 Концерт орхестри. 18·45 Всячина. 19·10 „Роль фахової праці в житті людини". 19·25 „Шапка невидимка на війні". 19·40 Пресово-радіоний денник. 20·00 Музична балачка. 20·15 Концерт, почтово-технічна скринька, концерт мандоліністів.

Субота 30. травня 1930 р.

12·10, 15·20, 19·55 Грамофон. 15·00 Госп. комунікат. 15·35 Почт. скринька для наймолодших. 15·50 „Ліс як джерело багатства", 16·10 „Серед книжок", 16·40 „З подорожі по Швайцарії", 17·00 „Прометей" авд., 17·30 Авд. для молоді, 18·00 Богослуження з Вильна, 19·00 Всячина, 19·20 „Про конечність піддержки кр. промислу жінками", 19·40 Прес. рад. денник, 20·00 „В сиротинці" діяльог, 20·15 „Постаті польської неволі й боротьби — Франц Йосиф І.", 20·30 Легка музика, 22·15 Шопенівський концерт, 23·00 Легка музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові. Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Східниця

30. V. „Життя Парижа".
31. V. „Жінка, що вбила".
1. VI. „Циганка Аза".
2. VI „Мина Мазайло".
3. VI. „Гетьман Дорошенко". 1873

Управа приватної коедукаційної гімназії ім. М. Шашкевича в Чорткові повідомлює, що вступні іспити до кляс від І. до VII. відбудуться в днях 24, 25. і 26., а вписи 27, 28 і 29. червня ц. р. Безплатний приготовний курс до І. кл. розпочинається дня 1. червня ц. р. — **Управа.** 2110 3—3

Безплатний приготовний курс до І-кляси розпочинається дня 2. червня ц. р. в АЕпархіяльній гімназії в Рогатині.

Позір. Бережанщина і сумежні повіти! З Бережан подають до відома, що речинець вношення прохань у справі допущення до вступного іспиту до І-ої кляси, а також до вищих кляс минає дня 15. червня ц. р. — Кандидати до І-ої кляси можуть користати з приготовного курсу Кружка „Рідної Школи", а за 50 зол. місячно дістануть приміщення в Українській Бурсі в Бережанах.

Виказ жертв на „Фонд Ветеранів" зложених Вп. Громадянами (-ками) в Бориславі і Мразниці (в золотих): Дуда А. 4, Дуб Т. 1, інж. Демянчик М. 3, інж. Кулицький Р. 8, інж Коцко М. 10, Кульчицький Ф 2, Кульчицький Д. 2, Кивацький М. 3, о. Лішинський І. 5, проф. Лопата П. 4, о. Майба В. 2, Магас П. 2, Мушкевич І. 5, Осецький І. 6, о. Плахта М. 2, Пятниця А. 4, Щурко К. 6, дир. Яворський І. 10, Яворський Б 6, інж. Антонович Б. 4, Добош А. 4, Лейбич І. 2, Лішинський О. 4, Максимчук Ю. 4, Пилько Ю. 4, Чушакова М. 1, Зборовський О. 2, Титикайлова А. 0·60. — **Разом золотих 110·60.**

Дирекція дів. гімназії Р. Ш. у Станиславові подає до відома, що вступні іспити до кл. II-VIII відбудуться в червні в днях від 22—27, до І кл. і вписи до усіх кляс від 27—30. 2077 3-3

Безплатний приготовний курс до І-гімназіяльної кляси розпочинається дня 2. червня ц. р. у Малій Семинарії у Львові, вул. Сикстуська 39 а.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 1538

В ДОРІ, близько Прута, є до винайму мешкання з кухнею або без. — Відомости подасть: Кокорудзова в Дорі, власна вілля. 2121

КІМНАТА умебльована з осібним входом для 2—3 панночок евентуально одної заможнішої до винайму від 1. червня ц. р. — Зголошення вул. Костюшка 3. парт. мешкання ч 2. 2123

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

Невблагана смерть неждійно скосила нашу незабутню Доньку Ярославу Кліш в її найкращій весні життя. Горе наше тим більше, що через кордонні труднощі ми не могли відпровадити її на вічний супочинок. — Одначе в тому горі правдивою відрадою було велике співчуття, яке виявило українське громадянство м. Князя Льва, беручи численну участь в її похоронах дня 30. квітня 1931 р. Складаємо отсим щиру подяку Всечеснішим Отцям Духовним: о. крил. Лопатинському Дамянові, о. крил. Дзеровичеві Юліянові, о. крил. Кишакевичеві Йосифові, о. д-рові Горчинському Омелянові за величавий похоронний обряд, хорові української молоді за прегарні похоронні співи, а зокрема Всч. о. Черинському Омелянові за зворушливе надгробне прощальне слово від членів „Червоної Калини" та українського громадянства, ВП. П-ні Марійці Чижівній за теплі прощальні слова від імені Товаришок і Товаришів Покійної бувшого Пластового Уладу та численно зібраній Молоді обох полів і цілому українському Громадянству, що не зважаючи на зливний дощ, відпровадило тлінні останки Покійної на Янівський цвинтар. Вкінці найщирішу подяку складаємо Дирекції кооп. „Червона Калина", якої заходами і коштом відбувся похорон нашої незабутньої Славці.

Руський Банилів на Буковині, дня 24. травня 1931.

2120 **Родичі та рідня.**

Ширіть наш часопис!

Конкурс.

Отсим проголошуємо конкурс на управителя 5. кл. школи ім. Князя Льва у Львові. — Зголошення із службовими документами слати до 20. червня 1931 р. на адресу: Головна Управа „Рідної Школи", Львів, Ринок 10. 2122

1 ЗОЛ. направу брошки, перстенця, кульчика золот. платиш у **МАНДЛЯ,** вул. **КОПЕРНИКА** напроти Кіна „Коперник".

2100 2—15

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає слідуючі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв така:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41

В переписці треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490) Почтове конто у Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 75—?

Найдешевші книжки!

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

ІВ. БЕЛЕЙ і ОЛ. КОНИСЬКИЙ

До звязків Галичини з Наддніпрянщиною. — Ціна 50 сот., з почт. пересилкою 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

СМІХ ЗЕМЛІ

Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. II. і III. часть

Ціна 8·— золотих — без пересилки.

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Можна дістати в Адм. „Діла" Львів, Ринок 10. II. п.

або в книгарнях.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.